

SEKSUAALIOHJAUS

- Seksuaaliohjaus: tavoitteellista, tilannekohtaista ammatillista vuorovaikutusta.
- Sen keskeisiä elementtejä ovat tiedon antaminen sekä asiakkaan seksuaalisuuden hyväksyminen.

SEKSUAALINEUVONTA

- Seksuaalineuvonta: yksilöllistä, tavoitteellista, asiakkaan tarpeesta lähtevää sekä **prosessiluontoista** ammatillista seksuaalisuuteen ja sukupuolisuuteen liittyvien asioiden ja ongelmien käsittelyä vuorovaikutussuhteessa.
- Seksuaalineuvonta sisältää 2–5 tapaamiskertaa sekä aloituksen, työskentelyaiheen ja lopetuksen.

(Nummelin 2000, Ilmonen 2006, Ryttyläinen ja Valkama 2010).

SEKSUAALIOHJAUS JA -NEUVONTA

- Seksuaaliohjaus- ja seksuaalineuvonta tilanne ovat eettistä ja ammatillista vuorovaikutustoimintaa.

SEKSUAALIOHJAUS JA -NEUVONTA

- Seksuaaliohjauksen ja -neuvonnan perustana on dialogisuus ja luottamuksellinen vuorovaikutus, jossa työntekijä ja asiakas yhdessä etsivät ratkaisuja asiakkaan kysymyksiin ja ongelmatilanteisiin.
- Ihminen nähdään ainutkertaisena ja yhdenvertaisena.
- Valta ei määritä dialogisuhdetta, vaan sen määrittävät asiakkaan tarpeet sekä voimavarat.

SEKSUAALIOHJAUS JA -NEUVONTA

- Rakennetaan aitoa yhteyttä asiakkaaseen.
- On tilaa esiin tuleville tunteille sekä kysymyksille seksuaalisuudesta.
- Asiakas ja työntekijä muodostavat kokonaisnäkemymksen tilanteesta, jota vuorovaikutukseen osallistuvista ei kumpikaan olisi yksin pystynyt saavuttamaan.
- Tuloksena syntyy uusi tapa nähdä asioita.

SEKSUAALIOHJAUS JA -NEUVONTA

Työntekijä

- Tuo asiantuntemustaan vuorovaikutusprosessiin ja huolehtii, että prosessi etenee asetettua tavoitetta kohti asiakkaan resurssien mukaisesti
- Ei neuvonantaja, jonka tulee löytää sopiva neuvo joka tilanteeseen
- Kuuntelee ja seuraa tarkkaavaisesti
- Sensitiivinen työntekijä havaitsee myös non-verbaalista viestintää
- Kykenee oivaltamaan merkityksiä, jotka ovat asiakkaan subjektiivisia tulkintoja omasta tilanteestaan ja ongelmastaan
- Tietoinen läsnäolo.

(Ojanen 2006, Falk 2007, Ryttyläinen ja Valkama 2010)

SEKSUAALIOHJAUS JA -NEUVONTA

- Periaatteena asiakkaan ongelma pyritään saamaan mahdollisimman yksinkertaiseen muotoon.
- Kerralla käsitellään vain yhtä asiaa.
- On keskityttävä siihen, mikä on olennaista, sekä asioihin, joihin voidaan saada muutos.
- On hyvä myös keskustella siitä, minkä pituinen yhteistyö on mahdollista ja millaisia odotuksia asiakkaalla on.
- Kun asiakas alkaa puhua, hän ottaa suuren riskin.
- Työntekijän täytyy osoittaa puhujalle luottamusta ja hyväksyntää; vuorovaikutus pidetään avoimena ja kaikkea kritiikkiä vältetään. (Koikkalainen 2005, Ryttyläinen ja Valkama 2010)

Vuorovaikutuksen elementtejä seksuaaliohjauksessa ja -neuvonnassa (Ryttyläinen ja Valkama 2010 mukaillen Koikkalainen 2004).

**Vuorovaikutusta
lisääviä
elementtejä**

- Empaattisuus, aitous ja luottamuksellisuus
- Potilaan ja asiakkaan kunnioittaminen
- Tuen antaminen potilaalle
- Avoimet kysymykset
- Joustavuus
- Myönteisen palautteen antaminen
- Varmuus

**Vuorovaikutusta
vähentäviä
elementtejä**

- Kiinnostuksen puute
- Arvosteleisuus, ivallisuus
- Epärehellisyys
- Autoritaarisuus
- Tarve olla pidetty
- Jännittyneisyys, hermostuneisuus
- Toimintatapojen jäykkyys ja kaavamaisuus

SEKSUAALIOHJAUKSEN JA -NEUVONNAN KESKEISIÄ PERIAATTEITA

(Ryttyläinen ja Valkama 2010; mukailtu alkuperäisestä lähteestä Rönkä 1984)

- Kuuntele
- Pyri aitoon keskusteluun
- Pyri selvittämään tilannetta yhdessä potilaan kanssa
- Älä esitelmöi äläkä väittele
- Älä mittaa asiakasta omalla mitallasi
- Älä tuskastu
- Älä hätäänny
- Älä ole utelias
- Vaikene kuulemastasi
- Auta tarvittaessa eteenpäin

SEKSUAALINEUVONTAPROSESSI (Ryttyläinen ja Valkama 2010 mukailen HOITOTYÖSSÄ Koikkalainen 2004, 2005).

Aloitusvaiheessa

- Tutustuminen, halu yhteistyöhön
- Liittyminen
- Yhteinen ymmärrys tavoitteesta
- Aikaisemmat kokemukset: mikä on auttanut, mikä ei
- Sovitaan tapaamiskerrat ja tapaamisajan kesto
- Sovitaan, miten toimitaan tapaamisen estyessä

Työskentelyvaiheessa

- Aloitetaan yhdestä ongelmasta, johon määritellään konkreetti tavoite
- Haetaan tilanteita, joissa ongelmaa ei ole esiintynyt
- Mikä olisi pienin askel kohti tavoitetta
- Tarvittaessa annetaan tehtäviä ja käydään läpi entiset tehtävät
- Tarkistetaan, miten asiakkaan mielestä yhdessä työskentely sujuu
- Yhteenveto käyntikerrasta
- Käytetään oman osaamisen mukaisia työvälineitä mm. piirtämistä tai päiväkirjan kirjoittamista

Lopetusvaiheessa

- Arvioidaan tavoitteiden saavuttamista
- Pohditaan sitä, mikä osoittaa sen, ettei ongelmaa enää ole
- Keskustellaan, onko muita uusia vaikeuksia ilmaantunut
- Yhteenveto tapaamisesta. Annetaan palautetta mikä auttoi eteenpäin
- Arvioidaan, tarvitaanko lisää tapaamisia ja, onko joku muu asiantuntija relevantti jatkamaan neuvontaa